

U Z N E S E N I E

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu: **S., s. r. o., M.**, so sídlom C., M., IČO: X., zastúpeného JUDr. D., advokátkou, M., M., proti žalovanému: **M. K.**, narodenému X., bytom S., D. K., zastúpenému JUDr. E., advokátom, H., N., **o zaplataenie 17 973,09 Eur (541 457,40 Sk)**, na odvolanie žalovaného proti rozsudku Krajského súdu v Prešove č. k. 3Cb 353/2001-582 zo dňa 17. januára 2008, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove č. k. 3Cb 353/2001-582 zo dňa 17. januára 2008 v napadnutej časti **z r u š u j e** a vec mu vracia na ďalšie konanie.

O d ô v o d n e n i e :

Krajský súd v Prešove napadnutým rozsudkom uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 17 973,09 Eur (541 457,40 Sk) s 18 % z omeškania ročne zo sumy 471 840,70 Sk od 07. 11. 2001 do zaplataenia a zo sumy 69 616,70 Sk od 07. 11. 2001 do zaplataenia. Vo zvyšku návrh zamietol.

V odôvodnení sa konštatuje, že žalobca sa domáhal predmetnou žalobou zaplataenia sumy 541 457,40 Sk z titulu majetkovej ujmy, ktorú jej spôsobil žalovaný ako konateľ spoločnosti S. s. r. o., M., tým, že nezúčtoval v rokoch 1998 - 1999 finančné prostriedky spoločnosti, ktoré prevzal od obchodných partnerov žalobcu alebo ich vybral z peňažného ústavu, kde mal žalobca zriadený bankový účet. Podľa tvrdenia žalobcu žalovaný ako jeden z konateľov obchodnej spoločnosti v roku 1998 disponoval sumou 1 227 649,70 Sk, ktorú

čiastku prevzal od obchodných partnerov žalobcu za vykonané práce. Naspäť zúčtoval len čiastku 755 809 Sk. Na sumu 471 840,70 Sk žalovaný nedoložil doklady o účele ich použitia. Obdobne v roku 1999 žalovaný disponoval prostriedkami žalobcu 552 621,30 Sk a zúčtoval použitie len v rozsahu sumy 483 004,60 Sk. Čiastka 69 616,70 Sk nebola zúčtovaná žalovaným na dokladovanie konkrétneho použitia. Po overení v I. a. s., Bratislava bolo zistenie, že boli dávané príkazy na výber z účtu podpísané žalovaným a ďalším konateľom spoločnosti. Všetky konkretizované výbery v hotovosti vykonával výlučne žalovaný. Súd vzhľadom na rozpornosť uplatnenej pohľadávky doplnil dokazovanie a ustanovil znalca.

Podľa znaleckého posudku I. A. M. č. 2/2002, žalovaný na základe poskytnutých dokladov v priebehu roku 1998 disponoval čiastkou 1 227 649,70 Sk, pričom podľa dokladov bolo použitých, resp. zúčtovaných pre potrebu spoločnosti 755 809 Sk. Jednalo sa o finančné prostriedky zaplatené obchodnými partnermi žalobcu, a to saleziánmi D. B. v rozsahu 956 649,70Sk a zvyšok 271 000 Sk boli výbery z I. a. s.

V roku 1999 od obchodných partnerov bolo zinkasovaných 409 293,50 Sk a z I. boli výbery v rozsahu 111 500 Sk. Celkove za rok 1999 to bola čiastka 520 793,50 Sk. Cez pokladňu potom boli zaúčtované úhrady v hotovosti, úhrady faktúr, nákupy materiálu, kancelárskych potrieb, kolky a iné, v celkovej výške 483 004,60 Sk. Po doplnení znaleckého posudku č. 2/2002 znalkyňa opätovne trvala na tom, že žalovaný nezdokladoval použitie finančných prostriedkov, a to v čiastke 481 840,70 Sk za rok 1998 a čiastky 69 616,70 Sk za rok 1999.

V súvislosti s namietaním obsahu znaleckého posudku I. M. bol ustanovený kontrolný znalec - I. E. Š., ktorá v znaleckom posudku č. 5/2007 skonštatovala, že pri úlohe posúdiť hodnovernosť účtovných dokladov predložených žalovaným v spore a zväžiť, či tieto doklady nemali byť súčasťou účtovnej dokumentácie žalobcu za rok 1998, 1999, žalovaný predložil daňové priznanie, výkazy, hlavnú knihu – analytickú evidenciu za rok 1998, pokladničnú knihu za rok 1998, ale prvotné doklady – pokladničné doklady, iné účtovne doklady neboli žalovaným predložené. Podľa zistenia na Daňovom úrade v M. boli dňa 11. 09. 2002 predložené zmenené výkazy za rok 1998, a to súvaha a výkaz ziskov a strát, pričom opravné daňové priznanie za rok 1998 predložené nebolo. Na základe toho sa javí, že u žalobcu bolo prepracované účtovníctvo za rok 1998. Spoločnosťou S. boli znalkyni predložené len účtovné prípady už prepracované v účtovníctve

za rok 1998. Pôvodné účtovné doklady neboli predložené ani žalobcom, ani žalovaným.

Pri porovnaní pokladničnej knihy za rok 1998 predloženej žalovaným a pokladničnej knihy predloženej spoločnosťou S., zistil znalec tieto rozdiely: počiatočný stav k 01. 01. 1998 bol v pôvodnej pokladničnej knihe vedený vo výške 134 240 Sk. V opravenej pokladničnej knihe v čiastke 27 665,20 Sk. Vo výkaze súvaha Úč POD 1-01 k 31. 12. 1997 je vykázaný stav 134 000 Sk. V pokladničnej knihe za rok 1998 predloženej žalovaným bolo zúčtovaných 44 príjmových pokladničných dokladov a 746 výdavkových pokladničných dokladov. V pokladničnej knihe predloženej spoločnosťou S. bolo zúčtovaných 28 príjmových pokladničných dokladov a 480 výdavkových pokladničných dokladov. Nebola predložená inventarizácia majetku a záväzkov k 31. 12. 1998, ktorá by dokumentovala stavy rozporovaných účtov k 31. 12. 1998, predovšetkým fyzickej inventarizácie peňažných prostriedkov v pokladni. Takýto zásah do účtovníctva spoločnosti nie je v súlade so zákonom č. 563/1991 Zb. o účtovníctve.

Žalovaným boli predložené pôvodné účtovné knihy a výkazy za rok 1998, nie však prvotné doklady, resp. potvrdená kópia príjmového pokladničného dokladu, ktorá by dokumentovala účtovný prípad, že peniaze boli do pokladne uložené. Pôvodné účtovné doklady predložené znalkyni neboli. Ďalej znalkyňa uviedla, že v účtovníctve spoločnosti je na účte číslo 33501 vedená pohľadávka voči žalovanému v rozsahu 650 505,80 Sk. V súvahe predloženej daňovému úradu dňa 30. 03. 1998 však nebol vykázaný stav na účte 33501 - pohľadávky voči zamestnancom. Obdobne aj v roku 1999 žalobca viedol na uvedenom účte pohľadávku voči zamestnancovi – žalovanému v čiastke 483 004,50 Sk. Znalec neposudzoval opodstatnenosť účtovnej operácie, t. j. vykázanie osobitného účtu pohľadávok voči zamestnancom spoločnosti. Prvostupňový súd na základe vykonaného dokazovania, predložených dôkazov a vypočutých svedkov dospel k záveru, že žalovaný spôsobil žalobcovi škodu s poukazom na ustanovenie § 373 a § 378 OBZ.

Podľa znaleckého posudku I. M., žalovaný ako konateľ spoločnosti nezdokladoval za rok 1998 použitie finančných prostriedkov vo výške 471 840,70 Sk, za rok 1999 finančné prostriedky v rozsahu 69 616,70 Sk. Tieto nezdokladované prostriedky je možné považovať za škodu, ktorá vznikla žalovanej obchodnej spoločnosti, keďže tieto prostriedky v takom rozsahu mal k dispozícii žalovaný a nevrátil ich do dispozície obchodnej spoločnosti.

Navrátenie do dispozície znamená nepreukázanie použitia týchto finančných prostriedkov v prospech žalobcu. V takomto prípade nezdokladované použitie finančných prostriedkov v celkovom rozsahu 541 457,40 Sk je škodou na majetku žalobcu, ktorú musí žalovaný ako konateľ spoločnosti nahradiť žalobcovi s poukazom na ustanovenie § 373 v spojení s § 378 Obchodného zákonníka. O čiastku 541 457,40 Sk je zmenšený majetok spoločnosti tak, ako to vyplýva zo znaleckého posudku I. M.. Za tento účtovný rozdiel zodpovedá žalovaný ako konateľ obchodnej spoločnosti. Ak žalovaný nevie zdokladovať použitie finančných prostriedkov žalobcu v rozsahu 541 457,40 Sk, musí to žalovaný nahradiť ako škodu na majetku spoločnosti. Krajský súd preto vyhovel nároku žalobcu a zaviazal žalovaného na zaplatenie sumy 541 457,40 Sk.

Zároveň priznal žalobcovi právo na úrok z omeškania podľa § 369 ods. 1 a §502 ods. 1 OBZ vo výške 18 % z dlžných súm za rok 1998 a 1999.

O trovách konania bolo rozhodnuté podľa §142 ods. 2 O. s. p., kde neúspech žalobcu bol len v pomerne nepatrnej časti, preto mu bola priznaná plná náhrada trov konania.

Proti tomuto rozsudku podal žalovaný odvolanie. Poukazuje na to, že napadnutý rozsudok a jeho odôvodnenie nemá oporu v zákone ani vo vykonanom dokazovaní a dokonca súd podľa jeho názoru úmyselne opomenul podstatné a vierohodné dôkazy, ktoré boli predložené. V spornom prípade bolo preukázané, že daňové priznanie za rok 1998 žalovaný riadne podpísal, pričom podklady k tomuto daňovému priznaniu spracovala pani H., čo aj priamo na pojednávaní potvrdila. Túto skutočnosť súd vôbec do úvahy nezobral. Toto daňové priznanie bolo daňovým úradom, ako aj žalobcom akceptované a nebolo nejako spochybňované. K spochybneniu došlo až neskôr žalobou a následne tvrdeniami žalobcu, ale podklady, ktoré boli použité na vyhotovenie tohto daňového priznania za rok 1998 neboli súdu nikdy predložené, a to aj napriek tomu, že sa ich domáhala aj znalkyňa I. Š..

Obe znalkyne poukázali na rozdielne stavy pokladní, ako aj v daňových dokladoch, a napriek tomu súd akceptoval tvrdenie žalobcu, a to aj napriek tomu, že tento bez jeho prítomnosti a účasti žalovaného prepracoval účtovnú závierku za rok 1998, a to už v období, keď žaloba bola podaná na prvostupňovom súde.

Súd ďalej nijako nevyhodnotil porušenie § 3 ods. 1 zák. č. 563/91 Zb., na ktoré veľmi dôkladne poukázala znalkyňa I. Š., ktorá jednoznačne uviedla, že v čase, keď už bola vec

pred súdom nebolo ani možné vstupovať do účtovníctva z roku 1998 a toto upravovať. Ďalej znalkyňa v znaleckom posudku na strane 4 uviedla, že žalovaným predložené doklady súhlasia s číslami uvedenými v daňovom priznaní za rok 1998, pričom žalobca prvotné doklady nepredložil, a to aj napriek tomu, že mu to zákon ukladá. Žalobca predložil len prepracované účtovníctvo za rok 1998 a postupne uvádzal zistené rozdiely, ktoré však vykonal po odchode žalovaného bez jeho vedomia a v čase, keď už predmetný súdny spor prebiehal. Všetky tieto nelegálne zásahy sú postupne uvedené v znaleckom posudku strana 5, 6, 7, čo je v rozpore so zákonom číslo 563/1991 Zb.

Ďalej krajský súd nevyhodnotil ani tú skutočnosť, že znalecký posudok od I. M. bol vyžiadaný 15. 07. 2002 a opravené výkazy - súvaha k 30. 12. 1998 bola podaná na daňový úrad až dňa 11. 09. 2002. Nelegálnosť tohto kroku bola zdôraznená v znaleckom posudku I. Š..

Taktiež nezobral prvostupňový súd do úvahy porovnanie pokladničných kníh, ktoré vykonala znalkyňa I. Š.. V období rokov 1997 - 1998 ani účtovníčka žalobcu, ani ostatní konatelia nemali voči žalovanému žiadne finančné pohľadávky a daňové priznania za toto obdobie boli podpísané a odovzdané ako správne. Rozhodnutie súdu prvého stupňa považuje žalovaný za jednostranné a zavádzajúce aj z toho dôvodu, že pri odôvodnení svojho rozhodnutia sa pridržiaval výlučne len znaleckých posudkov I. M., a to aj napriek tomu, že žalovaný poukázal na hrubé chyby v tomto znaleckom dokazovaní. Súd absolútne nezobral do úvahy ani to, že dátumy opravených výkazov a listov znalkyne I. M. sú takmer dátumovo totožné - list zo dňa 10. 09. 2002 a potvrdenie o prijatí opravných výkazov je z 11. 09. 2002, čo znamená, že tieto sa opravovali v priebehu súdneho konania pre potreby súdneho dokazovania za účelom poškodenia žalovaného. Aj právna zástupkyňa žalobcu priamo na pojednávaní potvrdila, že uplatnená pohľadávka bola ustálená až po opravnom daňovom priznaní podanom v roku 2002. Vychádzajúc zo spoločenskej zmluvy spoločnosti, ako aj zistení oboch znaleckých posudkov za účtovníctvo spoločnosti zodpovedajú všetci konatelia spoločnosti a nie je možné ustáliť záver, že za škodu zodpovedá výlučne len žalovaný.

Preto navrhuje napadnutý rozsudok zmeniť tak, že žaloba bude zamietnutá v celom rozsahu. Zároveň žiada, aby mu odvolací súd priznal náhradu trov konania pred súdom prvého stupňa, ako aj súdom odvolacím.

Najvyšší súd Slovenskej republiky, ktorý vo veci konal ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal vec v rozsahu podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie je dôvodné.

Zistil, že predmetom sporu je žalobcom uplatnené právo na zaplatenie sumy 19 073,09 Eur (541 457,40 Sk) titulom náhrady škody voči žalovanému ako spoločníkovi a konateľovi obchodnej spoločnosti S., s. r. o., M.. Vzťah medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom pri zariadovaní záležitostí spoločnosti sa spravuje primerane ustanoveniami o mandátnej zmluve (§ 566 ods. 1 OBZ), ak zo zmluvy o výkone funkcie uzatvorenej medzi spoločnosťou a členom orgánu spoločnosti alebo spoločníkom, alebo zo zákona nevyplýva iné určenie povinností (§ 66 ods. 3 OBZ).

Keďže žalobca si uplatňuje náhradu škody, je potrebné v predmetnom prípade vychádzať z ustanovenia § 373 OBZ.

Podľa tohto ustanovenia, kto poruší svoju povinnosť zo záväzkového vzťahu, je povinný nahradiť škodu tým spôsobenú druhej strane, ibaže preukáže, že porušenie povinností bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť. Toto ustanovenie zakotvuje všeobecnú úpravu náhrady škody v obchodných záväzkových vzťahoch. Vymedzuje teda všeobecné predpoklady pre priznanie práva na náhradu škody. Preto je potrebné skúmať porušenie povinnosti žalovaného zo záväzkového vzťahu, vznik škody a príčinnú súvislosť medzi porušením povinnosti a vznikom škody. Úprava náhrady škody je v obchodnom zákonníku založená na princípe objektívnej zodpovednosti, teda bez ohľadu na zavinenie.

Žalobca vidí porušenie povinností žalovaného v tom, že ako konateľ obchodnej spoločnosti bol oprávnený vykonávať pre žalobcu právne úkony pri prevádzke jeho podnikateľskej činnosti. V mene obchodnej spoločnosti, preberal hotovosť, resp. mal možnosť disponovať s finančnými prostriedkami, ktoré bol povinný vyúčtovať. Podľa žalobcu, žalovaný nepreukázal a nedoložil použitie finančných prostriedkov za rok 1998 a 1999 v sume 541 467,40 Sk v prospech spoločnosti S. s. r. o., M., čím spôsobil žalobcovi škodu v rozsahu uplatnenej pohľadávky.

Vzhľadom na spornosť uplatneného práva, prvostupňový súd nariadil znalecké dokazovanie v zmysle ust. § 127ods. 1 O. s. p. za účelom posúdenia hodnovernosti

predložených účtovných dokladov žalovaným, ako aj ustálenia, či tieto doklady mali byť súčasťou účtovnej dokumentácie žalobcu za rok 1998 a 1999.

Vo veci bol vypracovaný znalecký posudok č. 2/2002 a jeho doplnenie č. 01/2005 I. A. M.. Vzhľadom na vznesené námietky žalovaného voči vypracovanému znaleckému posudku bol ustanovený kontrolný znalec I. E. Š. - znalecký posudok č. 5/2007 a jeho doplnenie zo dňa 07. 11. 2007.

Zo záverov kontrolného znaleckého posudku nesporne vyplýva, že žalovaný predložil daňové priznanie, výkazy, hlavnú knihu – analytickú evidenciu za rok 1998, pokladničnú knihu za rok 1998, avšak prvotné doklady – pokladničné doklady, ani účtovné doklady neboli predložené sporovými stranami. Porovnaním pokladničnej knihy za rok 1998 predloženej žalobcom a žalovaným boli znalcom zistené rozdiely tak v počiatočnom stave vedených finančných prostriedkov, ako aj zostatku, v počte zaúčtovaných príjmových pokladničných dokladov, ako aj v počte výdavkových pokladničných dokladov. Žalobca ako obchodná spoločnosť nesprávne preúčtovala výdavkové pokladničné doklady - pohyb peňazí v pokladni - nákup materiálu, PHM, ako aj ostatné výdavky, ktoré viedla prostredníctvom účtu 33501 označeného ako pohľadávky voči zamestnancom - žalovanému. Taktiež nebola predložená inventarizácia majetku a záväzkov k 31. 12. 1998, ktorá by dokumentovala stav rozporovaných účtovných dokladov k rozhodnému obdobiu. Takýto zásah do účtovníctva zo strany žalobcu nie je v súlade so zákonom číslo 563/1991 Zb. o účtovníctve v znení úprav, ktorý stanovuje spôsob vedenia účtovníctva. Ďalej znalkyňa konštatovala, že v účtovníctve spoločnosti S. s. r. o., M. sa na nachádzajú účtovné doklady, ktoré boli prepracované, resp. opravené, a keďže pôvodné účtovné doklady žalobca nedoložil, nebolo možné porovnať rozdiel v pôvodných a opravených účtovných dokladov za obdobie, kedy mal podľa tvrdenia žalobcu žalovaný spôsobiť spoločnosti majetkovú ujmu. Takýto postup žalobcu bol v rozpore so zákonom č. 563/1991 Zb. Opravené výkazy – súvaha k 31. 12. 1998 bola žalobcom podaná na Daňový úrad M. dňa 11. 09. 2002, t. j. v čase, kedy už bolo súdom nariadené znalecké dokazovanie I. M.. Kontrolná znalkyňa nepotvrdila, že žalovaný disponoval so sumou 1 227 649,70 Sk, a že z tejto čiastky nezúčtoval v prospech spoločnosti sumu 471 840 Sk, iba uviedla, že žalobca viedol účet č. 33501 ako účet voči zamestnancovi - žalovanému v rozsahu 650 505, 80 Sk. No v súvahe predloženej daňovému úradu dňa 30. 03. 1998 nebol vykázaný žiadny stav na tomto účte. Za rok 1999 žalobca viedol na účte 33501 pohľadávku proti žalovanému v sume

483 004,60 Sk. Opodstatnenosť účtovnej operácie znalec však neposudzoval. Nebola uskutočnená inventarizácia účtu č. 33501. Žalovaný pri inventarizácii nepotvrdil podpisom výšku pohľadávky. Z doložených dokladov sa nedala odsúhlasiť správnosť zaúčtovania na tomto účte.

Napriek rozdielnym záverom vypracovaných znaleckých posudkov, prvostupňový súd bez akéhokoľvek právneho zdôvodnenia si osvojil len závery znaleckého posudku I. M., ktoré boli spochybnené žalovaným, ako aj následne vypracovaným kontrolným znaleckým posudkom I. Šivecovou. Prvostupňový súd absolútne nevyhodnotil kontrolný znalecký posudok ako dôkaz, ktorý nariadil v mysle § 127 ods. 1 O. s. p. a postupoval v rozpore s ust. § 132 O. s. p. Dôkazy súd hodnotí podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti; pritom starostlivo prihliada na všetko, čo vyšlo za konania najavo, vrátane toho, čo uviedli účastníci.

Oprávnenej osobe vznikne nárok na náhradu škody vtedy, ak preukáže, že druhá strana porušila zmluvnú povinnosť, že jej vznikla určitá škoda a existuje príčinná súvislosť medzi porušením zmluvnej povinnosti a vzniknutou škodou. Prvostupňový súd neskúmal splnenie zákonom stanovených predpokladov na priznanie náhrady škody podľa ustanovenia § 373 a nasl. OBZ, s ohľadom na závery kontrolného znaleckého posudku, ktorý jednoznačne poukázal na nezrovnalosti vo vedení evidencie účtovníctva žalobcu za rozhodné obdobie, ako aj nepredloženie prvotných účtovných dokladov, z ktorých by bolo možné zistiť, akú čiastku príjmov spoločnosti žalovaný ako konateľ spoločnosti neodviedol na účet žalobcu za r. 1998 - 1999. Sporný je aj rozsah osobnej zodpovednosti žalovaného za vedenie účtovníctva vzhľadom na to, že za vedenie účtovníctva obchodnej spoločnosti v rokoch 1998 - 1999 boli zodpovední konatelia žalobcu, a to J. H. a M. K. v zmysle § 135 ods. 1 OBZ.

Vzhľadom na uvedené, dospel odvolací súd k záveru, že súd prvého stupňa vec nesprávne právne posúdil a v dôsledku toho nedostatočne zistil skutkový stav, preto jeho odvolaním napadnutý rozsudok podľa § 221 ods. 1 písm. h/ a ods. 2 O. s. p. zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

V novom rozhodnutí o veci rozhodne súd prvého stupňa aj o náhrade trov odvolacieho konania (§ 224 ods. 3 O. s. p.).

P o u č e n i e: Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 20. mája 2009

JUDr. Alena P r i e c e l o v á, v. r.
predsedníčka senátu

Za správnosť vyhotovenia: M.